

Ірина ФАРІОН

Катедра української мови
Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук Національного
університету «Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12, м. Львів, 79013, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-5368-2055>

Лілія ХАРЧУК

Катедра української мови
Навчально-наукового інституту гуманітарних і соціальних наук
Національного університету «Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12, м. Львів, 79013, Україна
Електронна пошта: lilii.v.kharchuk@lpnu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-0063-1956>

ДО ПРОБЛЕМИ ЯВИЩА АНГЛОВАРВАРИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

У статті на матеріалі інтернет-сторінки Міністерства освіти і науки України досліджено причини та процеси англійзації в українській мові в контексті деструктивного явища варваризації. Наведено основні групи запозичених лексичних одиниць та їхні питомі українські відповідники.

Проблема чужомовної лексики — це фокус етнопсихологічної, суспільно-політичної і власне мовної проблематики. Об'єктом нашого дослідження є безпрецедентна хвиля англійзації як глобального явища, що в нашому післятоталітарному, післягеноцидному й національно ослаблomu суспільстві містить реальні загрози для лексичної системи мови і ментальности українців. Ще не подолавши понад трьохсотлітнього натиску російської мови під гаслом інтернаціоналізації, українці потрапили в пастку глобальної англійзації. Перше двадцятиліття третього тисячоліття — це засилля англізмів в українській мові.

Джерелом дослідження статті є використання англізмів в освітньому дискурсі, зокрема в програмі «Комунікаційна стратегія МОН 2019–2021 рр.», та інтернет-сторінка Міністерства освіти і науки України.

Явище навалної англійзації розглянуто в контексті варваризації української лексичної системи як наслідку колоніального та післяколоніального сповільненого розвитку суспільства. Розкрито основні суспільно-психологічні чинники порушення закону рівноваги чужих і питомих слів та подано класифікацію запозичених англізмів.

Як засвідчили приклади з офіційної сторінки МОН, українська мова, по-перше, сповна обходиться без цих запозичень, переважна більшість з яких має україн-

Цитування: Фаріон І., Харчук Л. До проблеми явища англоварваризації української мови. *Мовознавство*. 2025. № 5. С. 36–44. <https://doi.org/10.33190/0027-2833-344-2025-5-004>

Citation: Farion I., Kharchuk L. (2025). Do problemy yavyshcha anhlovarvaryzatsii ukrainiskoi movy [On the problem of Anglo-barbarization of the Ukrainian Language]. *Movoznavstvo*, (5), 36–44. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.33190/0027-2833-344-2025-5-004>

Стаття опублікована за ліцензією CC BY-SA 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>)

ський відповідник як перекладну одиницю і не є терміном; по-друге, запроваджені англізми не відображають української етнокультурної потреби, а лише затемнюють денотат чужим, незрозумілим для більшості словом і створюють видимість чогось нового; по-третє, пропоновані англізми вжито з метою псевдонаукової поважності.

Соціомовна залежність від запозичених англізмів свідчить про несамостійність мислення мовців, відсутність національного самоусвідомлення та знань з української мови і, як наслідок, — отримуємо несформованість питомих пріоритетів та рабську залежність від чужих слів і понять.

Ключові слова: запозичення, лексична система, англізми, англоварваризація.

Проблема чужомовної лексики в тканині своєї мови — це фокус етнопсихологічної, суспільно-політичної і власне мовної проблематики. Кульмінаційні історичні процеси неминуче виявляють себе через чужі мовні засоби, що показово сигналізують про ідейно-політичний напрям розвитку суспільства. Об'єктом нашого дослідження є безпрецедентна хвиля англійзації як глобального явища, що в нашому післятоталітарному, післягеноцидному й національно ослаблomu суспільстві містить реальні загрози для лексичної системи мови і ментальності українців. Ще не здолавши понад трьохсотлітній натиск російської мови під гаслом інтернаціоналізації, українці потрапили в пастку глобальної англійзації. Перше двадцятиліття третього тисячоліття — це вибух англізмів в українській мові, про що ми вже зазначали в нашій розвідці двадцятилітньої давнини [Фаріон 2000].

Чимало дослідників працювали над проблемою запозичення англізмів, зокрема Б. Ажнюк, Я. Голдованський, Я. Жлуктенко, П. Селігей та ін. [Ажнюк; Голдованський; Жлуктенко; Селігей], проте, на нашу думку, сьогодення англійзація — це варваризація лексичної системи української мови. Саме такий контекст проблеми потребує негайного аналізу та суспільно вмотивованих рекомендацій.

Наше завдання — дослідити процес англійзації як некеровану лавину запозичень в освітньому дискурсі та запропонувати їхні українські відповідники. За основне джерело використання англізмів беремо інтернет-сторінку Міністерства освіти і науки України (Міністерство).

Запозичення лексики з однієї мови іншою — загальномовна універсальність, що зумовлена низкою основних чинників: а) потребою в поповненні чи створенні лексико-семантичної групи, яка відсутня або неповна в мові-реципієнті в певний історичний період (наприклад, у сфері техніки: *ноутбук*, *пейджер*, *файл*, *айфон*); б) термінологічною обмеженістю запозиченого слова, наприклад *ноу-гау* «у міжнародних торгово-економічних відносинах обмін науково-технічною документацією, новітньою технологією, фахівцями»; в) потребою в семантичному обмеженні питомого слова, наприклад *грант* «дар, офіційне подання, дарчий акт, безвиплатна позика, стипендія» [Муромцева : 60].

За неминучих процесів запозичень визначальним для самозбереження і самобутності кожної мовної системи є закон рівноваги чужих і питомих слів, що полягає в таких основних принципах: а) фонетичній, словотвірній і граматичній адаптації («припасуванні», «принатуренні» [Шевельов : 65]) запозичених слів, унаслідок чого їхнє непитоме походження встановлюється тільки з допомогою етимологічного аналізу, а не, до прикладу, «Словника іншомовних (чужих) слів»; б) заміною запозичених слів синонімами, ство-

реними на власному ґрунті (тобто невмотивована дублетність); в) своєрідністю запозичених слів, що усуває синонімію (особливо в термінології); г) етнокультурною потребою запозичувати саме поняття разом зі словом, що розширює (можливо, збагачує) поняттєву базу мови-реципієнта, за Л. Булаховським, «якісне (а не кількісне. — *І. Ф., Л. Х.*) запозичання» [Булаховський : 270; Історія укр. мови : 705].

У разі порушення закону рівноваги чужих і питомих слів виникає явище варваризації як антикультурного процесу, що виходить за межі реальної потреби позичати і називати та перетворює мову-реципієнта в суржик чи в макронічну мову. Водночас варваризація — цей некультурний стан існування мови — є політичним явищем показового самоприниження й неспроможности використовувати можливості своєї мови. Як зауважує Ю. Шевельов, «до численного позичання чужих слів може приводити також політичний тиск» [Шевельов : 62], що ми сповна спостерігаємо за теперішнього глобально-національного протистояння.

Основна причина сучасних масованих, навальних запозичень як варваризації полягає в суспільно-психологічному чинникові. Носій на підсвідомому рівні визначає перевагу чужої мови над своєю, злегка й безперешкодно піддається чужому впливові як моді, тенденції чи престижу. Для нього чуже слово є способом підвищення самооцінки й самоствердження, тобто він розумово залежний від зовнішнього світу, позаяк безсилий і не здатний наповнитися своїм. У такому випадку рідна мова, як і сама людина, втрачає здатність до саморозвитку і навіть змогу боронити «індивідуальність свого народу і його право бути самим собою» [Булаховський : 390]. Характерно, що «самі англомовні науковці воліють не вдаватися до запозичень, а карбують нові терміни переважно на питомих ґрунті. Їм чомусь зовсім не заважає, що терміни формально збігаються із загальноживаними словами» [Селігей 2016 : 137].

Прикметно, що провідниками цієї чужої лексики разом із чужою реальністю є передусім політики та журналісти, про що і свідчить основна сторінка Міністерства освіти і науки України. Зокрема, фокусом англоварваризації є програма «Комунікаційна стратегія МОН 2019–2021 рр.» (Ком. ст.), розроблена громадським об'єднанням «Комунікація для змін», яка часом видається просто поганим перекладом з англійської мови. Це, як у бувальщині: «Який поганий переклад! Чи знаєте, хто переклав цей роман?». — «Ніхто. Це оригінал». Це саме той випадок, коли «корисність запозичання перетворюється в свою протилежність», позаяк призводить до занепаду власних творчих сил «та не розвивається (слабшає) контакт з прямими носіями рідної мовної стихії» [Булаховський : 270].

Виявляється, що так звана реформа, яка після 2014 р., як стихійне лихо, накрила нашу освіту і стала вторгненням чужомовної системи, має омріяну практичну, космополітичну і гедоністичну мотивацію: «Реформа відбувається тому, що Україна хоче стати країною щасливих і конкурентно спроможних людей у глобальному світі». Тобто не йдеться про освіту як основу самостійної, самодостатньої національної держави, що змагає до відродження, оновлення та створення питомих освітніх моделей, національних традицій та утвердження свого національного «Я» і пропагування його в світі, — а всього лише задля щастя і конкурентноспроможности безликих людей в глобальному вимірі. Це «щастя» і одночасно неконкурентноспроможність (загроженість) нашої мови ми показово відчуваємо через масований наплив ан-

глізмів в українську мову. Класифікуємо їх на кілька груп, що відображають загальні тенденції англійської варваризації на тлі українського поразництва та угодовства значної частини суспільства: 1) неадаптовані, 2) адаптовані, 3) варваризми [Фаріон 2020].

1. Неадаптовані (неперекладні і латиничні) лексеми (часом у змішаному варіанті, так звані кентаври): «зміст шкільної освіти та *e-learning* — цими напрямками займатиметься радниця <...>», *EdCamps*, «премія *GlobalTeachersPrize*», «необхідно пройти *online-реєстрацію*», «проект альтернативної освіти *Galteens*», *pr-технології*, «потрібен правильний *SEO*», *SWOT-аналіз*, «залучення ініціативи *Go Camp*», *UN-конференція*; «*UNISEF* підтримує *PISA*», «*GIZ* підтримує реформу професійної освіти» тощо.

2. Адаптовані лексеми — запозичення з давніми та апробованими українськими відповідниками, що є їхнім безпосереднім перекладом у лексикографічних джерелах:

- «напрацювати *антибулінг*» (англ. *bully* ‘задирака’, ‘забіяка’, ‘хвалько’, ‘хуліган’, ‘сутенер’; ‘залякувати, цькувати, задиратися’), *булінг* — ‘вид психологічної агресії, що полягає у приниженні одного члена робочого колективу іншим’ (НСЗ : 40); ‘прояв агресії з подальшим залякуванням особистості і появою можливості її повного підпорядкування собі і своїм інтересам. Така поведінка дає можливість людині самоствердитися за рахунок когось, заслужити собі загальний авторитет. Насправді, задирака приховує свою неспроможність і слабкість’ (Майданчик) — *цькування, протицькування*.

- *Cimi-лайти* (від англ. *citylight* ‘міське освітлення’) та *білборди* (від англ. *billboard* ‘дошка для оголошень’, ‘рекламний щит’). *Cimi-лайт* — різновид рекламоносія, найпоширеніша конструкція «малого» формату, **білборд** (*біг-борд*) — термін використовується для опису виду зовнішньої реклами, яка встановлюється вздовж трас, вулиць (тлумачення наші. — *І. Ф.*); ‘великий рекламний щит із автономним освітленням’ (НСЗ : 32) — *рекламний щит; щиток, рекламне панно*.

- «Нова українська школа (НУШ) має власний *брендинг*» (від англ. *brand*, в. ‘випалювати тавро’, ‘залишатися в пам’яті’, ‘таврувати, соромити’); *бренд* — ‘торгівельна марка компанії, товару або продукту; сукупність графічної, текстової і іншої інформації, пов’язаної з компанією, продуктом або послугою, включаючи логотипи, гасла і тому подібне’ (Майданчик) — *символіка; брендинг* у цьому контексті абсурдна форма, позаяк не передає дієслівної ознаки.

- «Запустити щомісячний *дайджест*» (від англ. *digest* ‘збірник’, ‘короткий виклад’); *дайджест* — ‘1) короткий тематичний огляд новин у засобах масової інформації; 2) періодичне видання, яке передруковує у повній або скороченій формі найцікавіші матеріали з інших видань’; ‘інформаційний продукт (видання, стаття, підбірка), який містить короткі анотації та основні положення статей, у яких стисло передано зміст найцікавіших публікацій за певний період’ (НСЗ : 59) — *огляд, підбірка інформаційних матеріалів*.

- «Формування проєкту (*драфту*) моделі майбутнього освіти України» (від англ. *draft* ‘креслення’, ‘план’, ‘ескіз’, ‘чернетка’, ‘законопроєкт’) — *проєкт, чернетка, план*.

- «Презентую найкращі *кейси* з впровадження інклюзивної освіти» (від англ. *case* ‘випадак’, ‘обставина’); *кейс* — ‘конкретний випадок, справа, ситуація, яку цікаво вивчити чи обговорити’ (Майданчик) — *випадак*.

● «Працюють *коучі*» (від англ. *coach* 'репетитор', 'тренер', 'інструктор'); *коуч* 'тренер' — 'фахівець, який допомагає клієнтові усвідомити свої справжні бажання і віднайти шляхи для їхнього втілення' (НСЗ : 124) — *наставник*.

● «Комунікаційний *мікс*» (від англ. *mix* 'змішування', 'суміш', 'безлад'); *мікс* — 'змішувати суміш із музичних композицій' (Майданчик) — комунікаційна *суміш* (*безлад*).

● «Запропонувати цікавий, корисний *контент*» (від англ. *content* 'зміст', 'сутність', 'суть', 'місткість'); *контент* — 'тексти, графіка, мультимедіа та інше інформаційно значуще наповнення інформаційної системи' (НСЗ : 116) — *вміст, наповнення; контент-аналіз* — *аналіз вмісту* (*наповнення*).

● «Розробка *меседжів і прескітів*» (від англ. *message* 'повідомлення', 'послання'); *меседж* — 'думка чи ідея, виражена вербальним або невербальним способом, якщо вкладений у неї зміст забезпечує взаємозалежність між учасниками комунікативної взаємодії як аспекту соціальних відносин на основі притаманних їй усталених історичних, духовно-ментальних, соціокультурних форм' (Майданчик) — *посил, повідомлення*.

● «*Моніторинг* засобів масової комунікації» (від англ. *monitoring* 'налаштовувати', 'перевіряти якість передачі'); *моніторинг* — 'систематичне спостереження, вивчення, оцінка та прогнозування певних явищ, станів, процесів у природі та суспільстві для запобігання критичних ситуацій' (НСЗ : 156); 'комплекс наукових, технічних, технологічних, організаційних та інших засобів, які забезпечують систематичний контроль (стеження) за станом та тенденціями розвитку природних, техногенних та суспільних процесів' (Майданчик) — *відстеження, спостереження* (зі звуженим значенням).

● «*Ребрендинг* офіційних документів» (від англ. *rebranding, brand* 'головня', 'розпечене залізо', 'тавро', 'фабрична марка', 'сорт, якість'); *ребрендинг* — 'активна маркетингова стратегія, що передбачає комплекс заходів щодо зміни бренду або його складових: назви, логотипу, слогану, візуального оформлення, із супутньою зміною позиціонування' (там само) — *оновлення*.

● «*Роуд-шоу* в дитячих садках і школах» (від англ. *road-show* 'представлення трупи гастролерів'); *роуд-шоу* — виїзна презентація керівництва з метою залучення інвесторів (тлумачення наше. — *І. Ф.*) — *виїзна презентація*.

● «Наповнення *сайту*» (від англ. *website, web* 'павутина', 'мережа' + *site* 'місце розташування'; 'місце, майданчик в інтернеті'); *сайт* — '1) сукупність вебсторінок, доступних у мережі «Інтернет», що представляють організацію, приватну особу чи будь-яку інформацію, на які є поклики на пошукових серверах і які об'єднані за змістом та навігаційно; 2) вузол, будь-який об'єкт у мережі «Інтернет», за яким закріплена адреса, що ідентифікує його в мережі' (НСЗ : 222) — *сторінка*.

● «*Спікер* презентації» (від англ. *speaker* 'оратор', 'речник', 'диктор', 'гучномовець', 'рупор') — *речник*.

● «Кожен хоче бути *топовим*» (від англ. *top* 'вершина', 'верхівка', 'перше місце' та ін.); *топ* — 'верхні позиції рейтингу' (Майданчик) — *перші, найкращі*.

● «Платформа з *трафіком*» (від англ. *traffic* 'рух', 'транспорт', 'торгівля'); *трафік* — 'обсяг інформації, отримуваний комп'ютером з мережі й відправлений з нього в мережу' (НСЗ : 252) — *потік, рух*.

● *Тренінги* (від англ. *train* 'навчатися', 'тренуватися'); *тренінг* — 'спеціальне короткотермінове навчання, що відбувається з тренувальною метою' (там само : 253) — *вишкіл / вишколи, навчання*.

● «*Форсайт* як інструмент створення моделі» (від англ. *foresight* 'передбачення'); *форсайт* — 'систематична спроба зазирнути в довгострокове майбутнє суспільства для ідентифікації нових високих технологій, що наділені найбільшим економічним та соціальним потенціалом' (Майданчик) — *передбачення*.

3. Варваризми — це запозичення, чужість яких мовець явно відчуває і яких, звісно, не фіксує «Словник іншомовних слів»; вони перебувають на стадії пошуку чи творення питомих новотворів і успішного апробування (зокрема у сфері термінології, де запозичення можуть звужувати своє лексичне значення) (там само).

● «Мають *акаунти*» (від англ. *account* 'рахунок' та ін.); *акаунт* — 'обліковий запис людини у якійсь системі реєстрації та інформація, пов'язана з таким записом' (там само) — *обліковник, обліковка, обліковий запис*.

● «Важливі *інсайти*» (від англ. *insight* 'проникливість', 'здатність проникати в суть', 'інтуїція'); *інсайт* — 'розуміння чогось неочевидного, інформація, яка дає таке розуміння' (там само) — *втасмничений (-і)*.

● «Хаос *інтерфейсів*» (від англ. *interface* 'поверхня розділу, перегородка'); *інтерфейс* — '1) спільна межа двох об'єктів, взаємодія через яку цілком визначена; 2) сукупність засобів, що забезпечують взаємодію пристроїв обчислювальної системи та програм, а також їхню взаємодію з людиною; 3) зв'язок між будь-якими двома функціонуючими одиницями, включаючи організми' (НСЗ : 94) — *оболонка, взаємодійник*.

● *Прескіт* (від англ. *presskit, mediakit* 'комплект для преси', *kit* 'спорядження', 'сумка з інструментом, комплект'); *прескіт* — 'комплект із текстових, звукових або візуальних документів з детальною інформацією про проєкт, організацію чи подію' (Майданчик) — *інфонабір, інфокомплект*.

● «Карта *стейкхолдерів*» (від англ. *stakeholder, stake* — одне зі значень 'частка в прибутку'; *holder* 'орендар', 'власник'), фонетично адаптована правильна форма *стекголдер*; *стейкхолдер* — 'власник частки, фізичні і юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність' (там само) — *групи впливу, дотичні особи, користачі*.

● «Роботодавці-*трендсеттери*» (від англ. *trendsetter, trend* 'напрямок', 'тенденція' + *to set* 'встановлювати, розпочинати'); *трендсеттер* — 'інноватор, який раніше за інших сприймає нові ідеї чи віяння і своїм прикладом втілює новачку в життя та масове використання' (там само) — *новатор*.

Англоварваризація — це мовно-суспільне і мовно-психологічне явище, що виникає на зламі історичних подій і сигналізує про відсутність ментального спротиву народу-мови до безпрецедентного потоку запозичень, що стають фактичною заміною своєї мови і творять із неї антикультурний потік підлеглої комунікації; це примітивне заперечення принципу рівноваги чужих і питомих слів у фонетичній, словотвірній і граматичній адаптації та етнокультурна неспроможність називати власні поняття питомими словами. Наскрізна ознака англоварваризації — публічне (часом мимовільне) пониження свого й піднесення чужого через системне незнання можливостей власної мови і поразницьку звичку взоруватися на чуже.

Як засвідчили приклади з офіційної сторінки МОН, українська мова, по-перше, сповна обходиться без цих запозичень, переважна більшість з яких має український відповідник як перекладну одиницю і не є терміном; по-друге, запроваджені англізми зазвичай не відображають української ет-

нокультурної потреби, а лише затемнюють предмет, явище чи поняття (денотат) чужим, незрозумілим для більшості словом і створюють видимість чогось нового; по-третє, пропоновані англізми вжито з метою псевдонаукової поважності, що так блискуче висловив Т. Шевченко: «Найшли / Несли, несли з чужого поля / І в Україну принесли / Великих слів велику силу, Та й більш нічого».

Соціомовна залежність від запозичених англізмів свідчить про несамостійність мислення мовців, відсутність національного самоусвідомлення та знань з української мови і, як наслідок, — отримуємо несформованість питомих пріоритетів та рабську залежність від чужих слів і понять. Серед соціомовних чинників винятково злободенною є потреба створити мовну комісію з питань чужомовних запозичень, яка б, за прикладом таких структур в інших державах, зокрема Польщі, Іспанії, Німеччини, Франції та ін., паспортизувала право кожного англізма в нашій мові [Фаріон 2000 : 156].

Цілком поділяємо думку П. Селігея, який слушно наголошує, що «нові речі, явища, абстрактні поняття з'являються постійно, тож наша мова має бути досить гнучкою і рухливою, щоби швидко породжувати відповідні назви. Якщо ми хочемо, щоб завтра українська мова не потонула в океані глобалізації, а збереглася як мова сильна й самобутня, вона має стати передусім творцем, а вже потім наслідувачем. <...> Ідеться про те, щоби збільшити кількість і частотність питомих слів, активізувати українські корені» [Селігей : 26]. Отже, щоб не творити суржику і надмірно не засвоювати чужомовних понять, слід пам'ятати про багату синонімію української мови, що дає змогу відшукати питомі відповідники до чужомовних запозичень. Будь-яке іноземне слово на новому ґрунті мусить переродитися, тобто, за В. Гумбольдтом, вплив особистості мовця на співрозмовника полягає не у витісненні останнього, а у збудженні його до нової плідної діяльності [Фаріон 2010 : 178].

Маємо намір здійснювати цю розвідку надалі в широкому контексті впливу позамовних чинників на внутрішньомовні процеси англійзації як варваризації, а також розкрити в історичному розрізі ставлення видатних майстрів українського слова до запозичень.

ЛІТЕРАТУРА

- Ажнюк Б. Мовні зміни на тлі деколонізації та глобалізації. *Мовознавство*. 2001. № 3. С. 48–54.
- Булаховський Л. А. Вибрані праці : в 5 т. Т. 1. Загальне мовознавство. Київ : Наук. думка, 1975. 495 с.
- Голдованський Я. Лексичні англізми як етимологічна група в системі мови-реципієнта. *Мовознавство*. 1981. № 2. С. 86–90.
- Жлуктенко Ю. О. Українсько-англійські міжмовні відносини. Українська мова у США і Канаді. Київ : Вид-во Київ. ун-ту, 1964. 168 с.
- Історія української мови. Лексика і фразеологія. Київ : Наук. думка, 1983. 743 с.
- Муромцева О. Г. Розвиток лексики української літературної мови в другій половині XIX — на поч. XX ст. Харків : Вища шк., 1985. 152 с.
- Селігей П. Питоме і чуже в термінології: гармонія чи конфлікт? URL: <https://bit.ly/46SDmRG> (дата звернення: 10.09.2020).
- Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. Київ : Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
- Фаріон І. Англомовний наступ в українській дійсності. *Сучасність*. 2000. № 3. С. 150–156.
- Фаріон І. Д. Мовна норма: знищення, пошук, віднова : монографія. 2-ге вид., доп. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 336 с.

- Фаріон І. Українська мова в пастці англоварваризації: причини, наслідки, суть. URL: <https://bit.ly/4foFXGN>. 14.04.2020 (дата звернення: 04.05.2020)
- Шевельов Ю. Нарис сучасної української літературної мови та інші лінгвістичні студії. Київ : Темпора, 2012. 664 с.

ДЖЕРЕЛА

- Ком. ст. Комунікаційна стратегія МОН 2019–2021 рр. (у межах проекту «Фінська підтримка реформи української школи»). URL: <http://bit.ly/4m9Urgu> (дата звернення: 10.01.2020).
- Майданчик Майданчик для перекладів запозичених слів. URL: <https://slovotvir.org.ua/> (дата звернення: 04.01.2020).
- Міністерство Міністерство освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua> (дата звернення: 04.03.2020).
- НСЗ Нові слова та значення: словник / уклад.: Л. В. Туровська, Л. М. Василькова. Київ : Довіра, 2008. 271 с.

Дата надходження до редакції: 12.03.2025

Дата надходження після доопрацювання: 21.04.2025

Дата затвердження редакцією: 23.04.2025

REFERENCES

- Azhniuk B. (2001). Movni zminy na tli dekolonizatsii ta hlobalizatsii. *Movoznavstvo*, (3), 48–54. [In Ukrainian].
- Bulakhovskiy L. A. (1975). Vybrani pratsi v p'iaty tomakh. Tom pershyi. Zahalne movoznavstvo. Kyiv: Naukova dumka. [In Ukrainian].
- Farion I. (2000). Anhlomovnyi nastup v ukrainskii diisnosti. *Suchasnist*, (3), 150–156. [In Ukrainian].
- Farion I. D. (2010). Movna norma: znyshchennia, poshuk, vidnova: monohrafiia. 2nd ed. Ivano-Frankivsk: Misto NV. [In Ukrainian].
- Farion I. (2020). Ukrainska mova v pasttsi anhlavarvartzatsii: prychny, naslidky, sut. URL: <https://bit.ly/4foFXGN>. 14.04.2020. (last accessed: 04.05.2020). [In Ukrainian].
- Holdovanskyi Ya. (1981). Leksychni anhlizmy yak etymolohichna hrupa v systemi movy-retsypii. *Movoznavstvo*, (2), 86–90. [In Ukrainian].
- Istoriia ukrainskoi movy. Leksyka i frazeolohiia. (1983). Kyiv: Naukova Dumka. [In Ukrainian].
- Muromtseva O. H. (1985). Rozvytok lekspyky ukrainskoi literaturnoi movy v druhii pol. XX — na poch. XX st. Kharkiv: Vyshcha shkola. [In Ukrainian].
- Selihei P. (2007). Pytome i chuzhe v terminolohii: harmoniia chy konflikt? URL: <https://bit.ly/46SDmRG> (last accessed: 10.09.2020). [In Ukrainian].
- Selihei P. (2016). Svitlo i tini naukovoho styliu. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia». [In Ukrainian].
- Shevelov Yu. (2012). Narys suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy ta inshi linhvistychni studii. Kyiv: Tempora. [In Ukrainian].
- Zhluhtenko Yu. O. (1964). Ukrainsko-anhliiski mizhmovni vidnosyny. Kyiv: Vydavnytstvo Kyivskoho universytetu. [In Ukrainian].

SOURCES

- Ком. ст. Комунікаційна стратегія МОН 2019–2021 рр. (у межах проекту «Фінська підтримка реформи української школи»). URL: <http://bit.ly/4m9Urgu> (last accessed: 10.01.2020). [In Ukrainian].
- Майданчик Майданчик для перекладів запозичених слів. URL: <https://slovotvir.org.ua/> (last accessed: 04.01.2020). [In Ukrainian].
- Міністерство Міністерство освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua> (last accessed: 04.03.2020). [In Ukrainian].

NSZ

Novi slova ta znacennia: slovnyk. (2008). L. V. Turovska, L. M. Vasylkova (Comp.). Instytut ukrainskoi movy NAN Ukrainy. Kyiv: Dovira. [In Ukrainian].

Received: 12.03.2025

Received in revised form: 21.04.2025

Accepted: 23.04.2025

Iryna FARION

Ukrainian Language Department
Institute of the Humanities and Social Sciences
Lviv Polytechnic National University
12 Bandera Str., Lviv, 79013, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-5368-2055>

Liliia KHARCHUK

Ukrainian Language Department
Institute of the Humanities and Social Sciences
Lviv Polytechnic National University
12 Bandera Str., Lviv, 79013, Ukraine
E-mail: liliia.v.kharchuk@lpnu.ua
<https://orcid.org/0000-0003-0063-1956>

ON THE PROBLEM OF ANGLO-BARBARIZATION OF THE UKRAINIAN LANGUAGE

The article examines the causes and processes of Anglicization the Ukrainian language in the context of the destructive phenomenon of barbarization (alienation) on the material of the website of the Ministry of Education and Science of Ukraine. The main groups of borrowed lexical units and their specific Ukrainian equivalents are given.

The problem of foreign vocabulary is the focus of the ethnopsychological, sociopolitical and language issues. The object of our research is the unprecedented wave of Anglicization as a global phenomenon, that in our post-totalitarian, post-genocidal and nationally weakened society, carries real threats for the lexical system of language and mentality of Ukrainians. Even after over three hundred years of onslaught of the Russian language under the slogan of internationalization, the Ukrainians have been caught in a trap of global Anglicization. The first twenty years of the third millennium are the boom of Anglicisms in Ukrainian language.

The source of the article's research is the use of Anglicisms in the educational discourse, in particular the program «MES Communication Strategy 2019–2021» and the Ministry of Education, Science and Innovation website.

The phenomenon of excessive Anglicizations considered in the context of the barbarization of the Ukrainian lexical system as a consequence of the colonial and post-colonial slow development of society. The basic sociopsychological factors of violation of the law of balance of foreign and specific words are revealed and the classification of borrowed Anglicisms are provided.

As suggested by the MES official website, the Ukrainian language, firstly, can dispense with these borrowings, the vast majority of which have a Ukrainian equivalent as a translation unit and are not a term; secondly, the introduced Anglicisms do not reflect the Ukrainian ethnocultural need but over shadow the denotation by the foreign word, unclear to majority and create the appearance of something new; thirdly, proposed Anglicisms are used for the sake of pseudoscientific respect.

The sociolinguistic dependence on borrowed Anglicisms give evidence of dependence of thinking of so-called educational Ukrainian elite, lack of national self-determination and knowledge of the Ukrainian language and, as a result, we get the lack of specific priorities and the slave's dependence on foreign words and concepts.

Key words: borrowings, lexical system, Anglicisms, Anglo-Barbarism.